

Hilla Hyppönen

VALOKUVAKIRJAN TAITTO

Opinnäytetyö
Muotoilun koulutusohjelma

Huhtikuu 2015

KYAMK
University of Applied Sciences

Tekijä/Tekijät Hilla Hyppönen	Tutkinto Muotoilija	Aika Huhtikuu 2015
Opinnäytetyön nimi Valokuvakirjan taitto		36 sivua 10 liitesivua
Toimeksiantaja Valokuvaaja Hugh Clack		
Ohjaaja Lehtori Tarja Brola		
Tiivistelmä <p>Tämän opinnäytetyön aihe on valokuvakirjan taitto. ”The Living Spirit of Aalto in Kymenlaakso” valokuvakirja esittelee Alvar Aallon suunnittelemaa rakennuksia Kymenlaakson alueella. Kirjan näkökulma aiheeseen on ainutlaatuinen, sillä tyypillisestä arkkitehtuuria esittelevästä kirjasta poiketen se esittelee rakennuksia asukkaineen ja asukkaiden näkökulmasta, sellaisina kuin ne nykyään ovat.</p> <p>Opinnäytetyön tavoitteena on suunnitella ja toteuttaa kirjan ulkoasu. Opinnäytetyö kuvaa itse valokuvakirjan, ulkoasun ja taiton suunnittelua projektina. Suunnitteluprosessi toteutettiin toimintatutkimuksen periaatteiden mukaisesti tiiviisti yhteistyössä asiakkaan kanssa.</p> <p>Projektin lopputuloksena on valmis kirja, ”The Living Spirit of Aalto in Kymenlaakso”, joka julkaistiin maaliskuussa 2015.</p>		
Asiasanat graafinen suunnittelu, taitto, typografia, kuvateos, Alvar Aalto		

Author (authors)	Degree	Time
Hilla Hyppönen	Bachelor of Culture and Arts	April 2015
Thesis Title Photography Book Layout		36 pages 10 pages of appendices
Commissioned by Photographer Hugh Clack		
Supervisor Tarja Brola, Senior Lecturer		
<p data-bbox="159 728 295 761">Abstract</p> <p data-bbox="159 795 1396 996">The subject of this thesis was to design and produce the layout for a photography book written and photographed by the commissioner, photographer Hugh Clack. "The Living Spirit of Aalto in Kymenlaakso" shows the work of the Finnish architect Alvar Aalto in Kymenlaakso, Southern Finland. The focus of the book is to introduce the buildings from a unique point of view of the people living and working in them and to show the buildings the way they are today.</p> <p data-bbox="159 1041 1396 1142">This thesis consists of a description of the project and the design process. The design process was conducted in cooperation with the commissioner according to the principles of action research, in order to create a suitable layout for the book.</p> <p data-bbox="159 1187 1316 1220">The result of this thesis is the finished book. The book was published in March 2015.</p>		
<p data-bbox="159 1848 319 1881">Keywords</p> <p data-bbox="159 1915 1021 1948">graphic design, layout, typography, picture book, Alvar Aalto</p>		

SISÄLLYS

KÄSITTEET	6
1 JOHDANTO.....	7
1.1 Aihe	7
1.2 Tausta.....	7
1.3 Tavoite.....	8
1.4 Asiakas ja yhteistyökumppanit.....	8
2 OPINNÄYTETYÖ PROJEKTINA	8
2.1 Oppimistavoitteet	9
2.2 Aikataulu.....	10
2.3 Tutkimusmenetelmistä.....	10
3 KIRJAN SUUNNITTELUPROSESSI.....	13
3.1 Kirjan muotoilu	14
3.2 Kirja tuotteena.....	14
3.3 Kirjan suunnittelu	15
3.4 Sisällöstä	15
3.5 Rakenne	16
3.6 Ilme.....	18
4 TYPOGRAFIA	19
4.1 Värit typografiassa	20
4.2 Otsikot ja väliotsikot.....	20
4.3 Leipäteksti	21
4.4 Kuvatekstit ja muut tekstielementit.....	22
5 TAITTO.....	23
5.1 Sommittelu.....	24
5.2 Värit	25
5.3 Kansi.....	26
5.3.1 Kansien vertailua.....	26
5.3.2 Kannen suunnittelu	28

6	PAINOPROSESSISTA	30
6.1	Painomenetelmät.....	31
6.2	Painoaineistosta	31
7	VALMIS KIRJA	32
8	LOPUKSI	32
	LÄHTEET.....	34
	KUVALUETTELO	35

LIITTEET

Liite 1. Väriehdotelmia.

Liite 2. Kirjan sisällysluetteloaukeama.

Liite 3. Mallisivuja.

KÄSITTEET

Antiikva, serif – päätteellinen kirjaintyyppi.

Fontti, font – arkikielessä fontti tarkoittaa samaa kuin kirjainleikkaus. Sävy-erona mainittakoon että kirjainleikkaus viittaa etenkin kirjainten esteettiseen muotoon, fontti taas niiden tekniseen muotoon eli tiedostoon. (Itkonen, 2012: 15.)

Gemena, lower case – pienaakkoset.

Groteski, sans serif – päätteetön kirjaintyyppi.

Kapiteeli, small caps – pienversaali.

Kirjainleikkaus, font – Merkistö, kirjaintyyppin leikkaus, esimerkiksi lihavuus tai kursiivi (Itkonen, 2012: 15).

Kirjainperhe, type family – yhteisnimitys kirjaintyyppin kaikille muunnoksille, sisältäen siis esimerkiksi eri lihavuudet, kursiivit ja pienversaalileikkaukset (Itkonen, 2012: 15).

Taitto, layout, desktop publishing – graafisten elementtien sijoittelu ja sommitelu yhtenäiseksi kokonaisuudeksi taitto-ohjelman, esimerkiksi InDesign, avulla (Rantanen, 2007: 220).

Typografia, typography – tekstin valmistaminen ja muotoilu valmiilla kirjaimilla, tai toisin sanottuna, kirjaintyyppien valinta ja käyttö (Itkonen, 2012: 11).

Versaali, upper case – suuraakkoset.

1 JOHDANTO

Opinnäytetyö on laaja kokonaisuus, joka koostuu produktiosta ja kirjallisesta osuudesta. Opinnäytetyönäni suunnittelen ja tuotan valokuvakirjan taiton. Opinnäytetyöni kirjallinen osuus kuvaa valokuvakirjan taittoa prosessina aina kirjan suunnittelusta painoaineiston viimeistelyyn ja valmiiseen kirjaan saakka.

1.1 Aihe

Tämän opinnäytetyön aihe on valokuvakirjan taitto. ”The Living Spirit of Aalto in Kymenlaakso” -niminen valokuvakirja esittelee Alvar Aallon suunnittelemaa rakennuksia ja niiden asukkaita Kymenlaakson alueella Kotkassa, Haminassa ja Kouvolassa. Kirjan näkökulma aiheeseen on ainutlaatuinen, sillä tyypillisestä arkkitehtuuria esittelevästä kirjasta poiketen se esittelee rakennuksia asukkaineen ja asukkaiden näkökulmasta, sellaisina kuin ne nykyään ovat.

1.2 Tausta

Alvar Aalto on kansainvälisesti tunnetuimpia suomalaisia arkkitehteja. ”The Living Spirit of Aalto in Kymenlaakso” -valokuvakirja sai alkunsa, kun Hugh Clack oman maisterintutkintonsa opinnäytteenä tutki Alvar Aallon suunnittelemaa rakennuksia Kymenlaaksossa ja niiden valokuvaamista, ja päätti koota tutkimuksen ohessa syntyneestä kuvamateriaalista kirjan. Kirjaa varten hän haastatteli myös Aallon suunnittelemissa rakennuksissa asuvia ja työskenteleviä ihmisiä.

Valokuvakirjan taitto valikoitui opinnäytetyöni aiheeksi tiedusteltuani ohjavalta opettajaltani mahdollisia projekteja opinnäytetyöksi. Olin aiemmin ollut mukana kirjaprojekteissa kuvittajan ominaisuudessa, joten taitto oli minulle mielekäs uusi näkökulma ja projekti tarjosikin uudenlaisia haasteita.

1.3 Tavoite

Aivan projektin alkuvaiheessa tavoitteena oli suunnitella ja tuottaa kirjan taitto. Verraten aiempiin kokemuksiin kirjaprojekteista keskustelimme kuitenkin ohjaajani kanssa, että riittävän laaja työ olisi jo kattavan taittosuunnitelman tekeminen. Aiemmista kirjaprojekteista olimme oppineet, että sen tyyppiset projektit usein venyvät ajallisesti ja laajenevat hillittömästi, mikä voisi taas vaikeuttaa opinnäytetyön tekoa huomattavasti. Tästä syystä päätimme ohjaavan opettajan kanssa, että kattavan taittosuunnitelman teko olisi riittävä projekti opinnäytetyöksi, ja taiton voisin viedä loppuun opinnäytetyön ulkopuolisena projektina.

Projekti kuitenkin tiivistyi, ja asiakas tahtoi taiton valmistuvan pikaisesti, ja päädyin viemään taiton loppuun asti, joten lopulta opinnäytetyöni kattaa koko kirjan taittoprojektin. Opinnäytetyön lopullisena tavoitteena oli siis suunnitella ja tuottaa valokuvakirjan taitto InDesign -taitto-ohjelmalla.

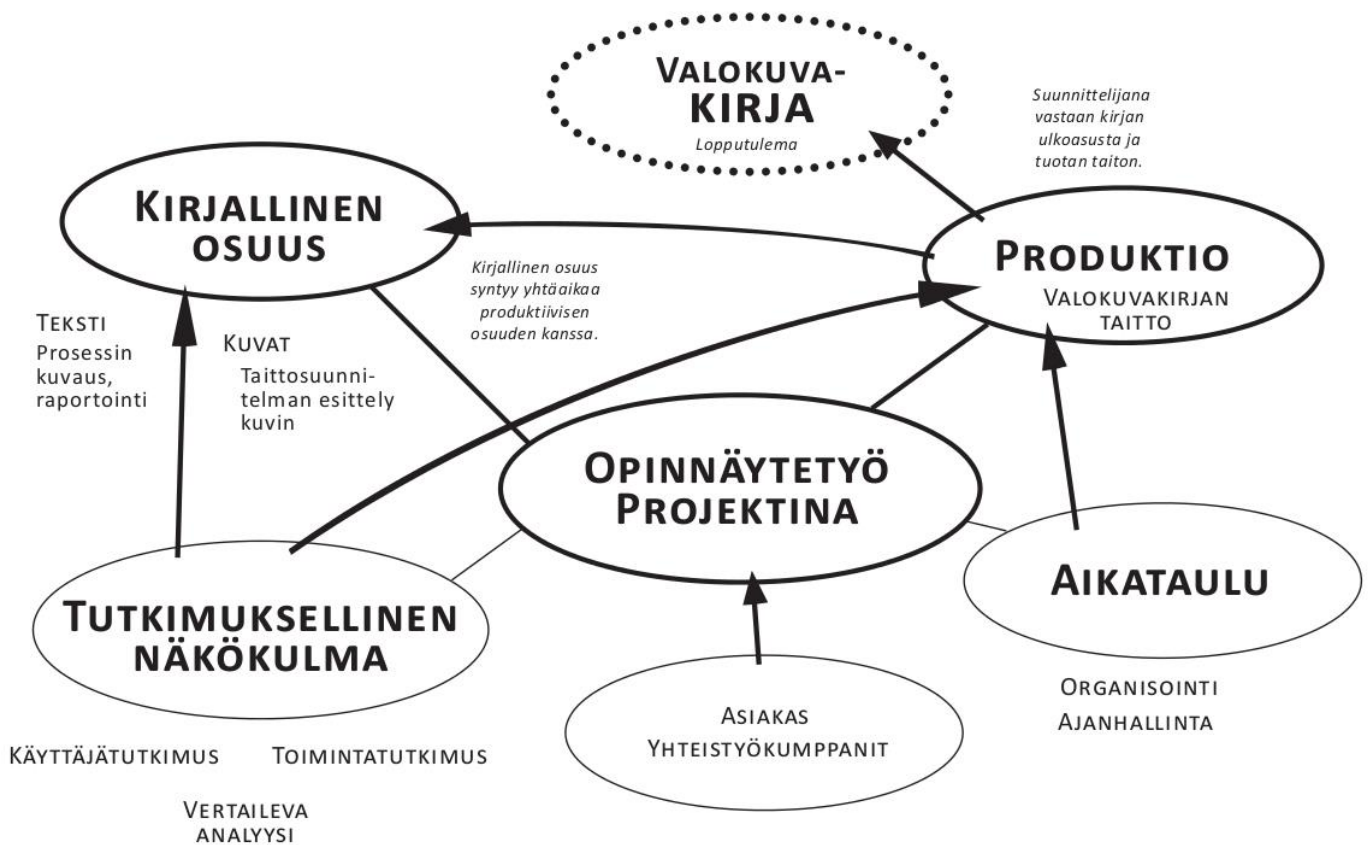
1.4 Asiakas ja yhteistyökumppanit

Asiakkaanani oli valokuvaaja Hugh Clack, joka on omana opinnäytteenään tutkinut Alvar Aallon rakennuksia Kymenlaaksossa ja niiden valokuvaamista. Kirjaa suunnitellessa olin yhteistyössä Kymenlaakson ammattikorkeakoulun kirjasto- ja oppimisteknologiapalveluita edustavan Pekka Malvelan kanssa. Lisäksi projektissa yhteistyöyrityksinä olivat painotalo Tammerprint yhteyshenkilönään Kari Mattila, sekä metsäteollisuusyritys Stora Enso, jonka osana oli rahoittaa projektia ja tarjota painotyössä käytettävä paperi.

2 OPINNÄYTETYÖ PROJEKTINA

Opinnäytetyö kokonaisuudessaan on laajin opiskeluaikani toteuttamani projekti. Opinnäytetyö muodostuu produktiosta ja kirjallisesta raportista. Projektiin sisältyy myös tutkimuksellinen näkökulma, jota avaan tässä kirjallisessa raportissa.

Kuva 1. Miellekartta. (Hyppönen, 2015.)

Miellekartan avulla jäsentäsin opinnäytetyötä projektina. (Kuva 1.) Opinnäytetyö koostuu monista osatekijöistä, joista tärkeimmät ovat produktio ja kirjallinen osuus. Produktion lopputuloksena on valokuvakirja. Osatekijät yhdistyvät toisiinsa viivoilla ja nuolet kuvaavat, mitkä osatekijät vaikuttavat toisiinsa. Mainittakoon, että miellekartan selkeyden vuoksi jätin siitä pois suullisen seminaariesityksen, joka myös on tärkeä osa opinnäytetyön kokonaisuutta.

2.1 Oppimistavoitteet

Oppimisen kannalta tavoitteenani oli pyrkiä oppimaan lisää etenkin typografiasta. Paria kirja-projektia läheltä seuranneena halusin perehtyä kirjan tekemiseen nyt entistä syvällisemmin. Taitto oli minulle uusi haaste, jonka otin innolla vastaan. Halusin syventyä taittamiseen enemmän ja oppia projektityöskentelystä. Lisäksi tavoitteenani oli perehtyä tutkimusmenetelmiin ja oppia soveltamaan niitä työhöni.

2.2 Aikataulu

Kirjan suunnittelu aloitettiin jo syksyllä 2014, syyskuussa, jolloin tapasin ensimmäisen kerran asiakkaan kanssa. Tällöin sain asiakkaalta toimeksiannon ja tietoa silloin vielä tulevasta kirjasta. Keskustelimme myös aikataulusta ja siitä, kuinka sovittaisin projektin opinnäytetyökseni.

Alkuperäinen tavoite oli saada kirja painoon ennen joulua 2014, ja tässä lähes onnistuttiin. Valmis kirja saatiin painosta helmikuun alussa 2015 ja kirjan julkistustilaisuus pidettiin maaliskuussa 2015.

Tavoiteaikatauluuni olin kirjannut, että syys-lokakuussa suunnittelisin projektia, hankkisin tietoa aiheesta, ja aloittelisin produktiivista osaa. Varsinaisen taittotyön oli tarkoitus tapahtua suurimmaksi osaksi marras-joulukuussa ja kirjallinen osuus syntyisi siinä ohessa. Tavoitteena oli, ettei taittoprojektista jäisi paljon työtä enää kevätpuolelle. Oli kuitenkin varauduttava myös siihen, etteivät esimerkiksi kirjan tekstit valmistu ajoissa, tai tapahtuu jotakin muuta odottamatonta, jolloin projekti viivästyy. Asiakkaan kanssa olimme kuitenkin sopineet, että produktiota voisi tarpeen vaatiessa jatkaa vielä tammikuussa.

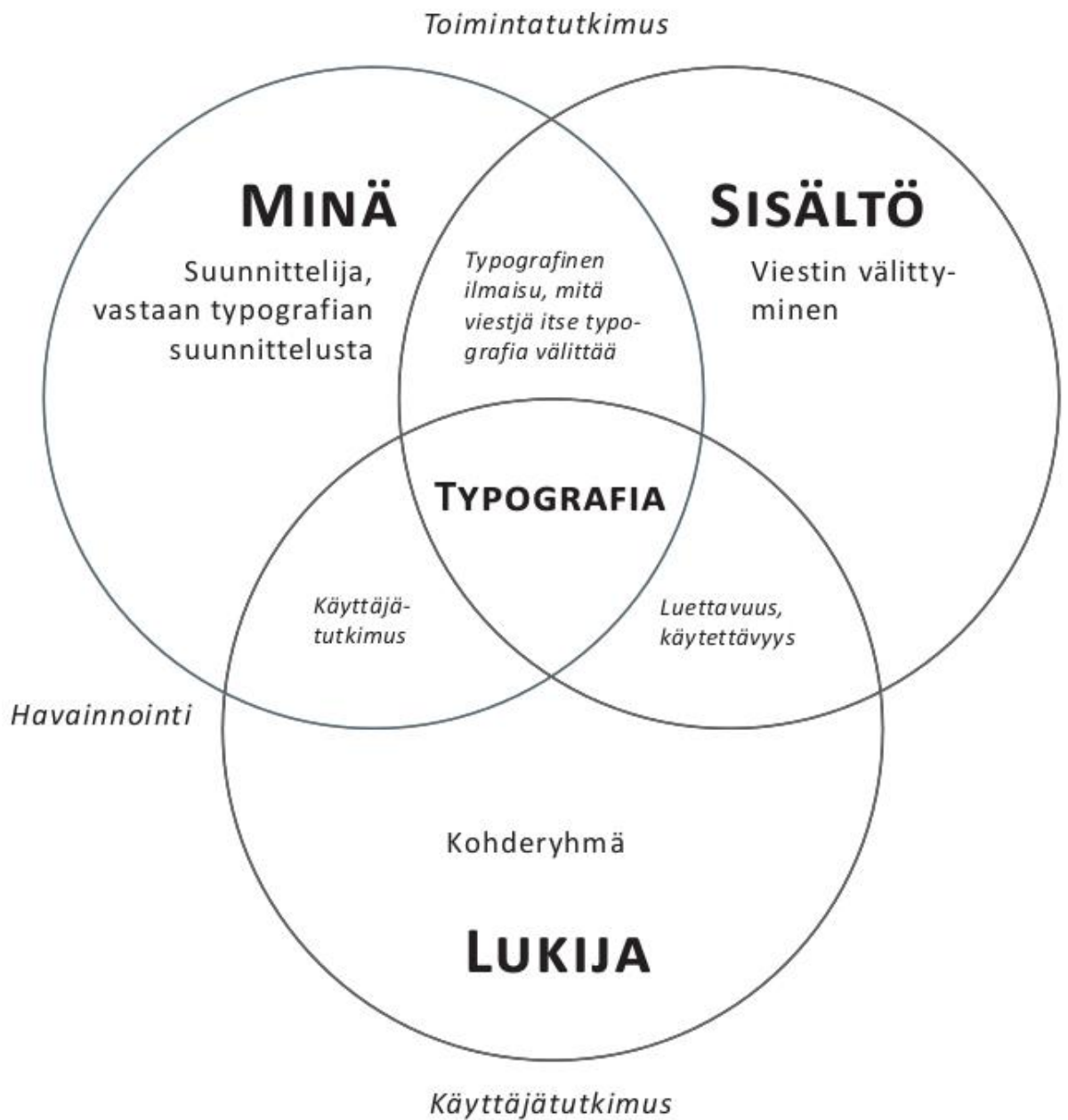
Opinnäytteeni kannalta tämä aikataulu osoittautui aivan toimivaksi. Lopulta taittotyöstä tammikuulle ei kuitenkaan jäänyt kuin viimeiset korjaukset painoaineistoon, jonka jälkeen olin vapaa syventymään raportin kirjoittamiseen.

2.3 Tutkimusmenetelmistä

Opinnäytetyössä tutkimuksen tehtävä on palvella produktiota. Halusin tutkia aihetta typografian näkökulmasta, siten luontevasti rajaten tutkimusta, sillä typografiaan halusin aihealueena päästä perehtymään vielä syvemmin. Tutkimuskysymykseksi muotoutui:

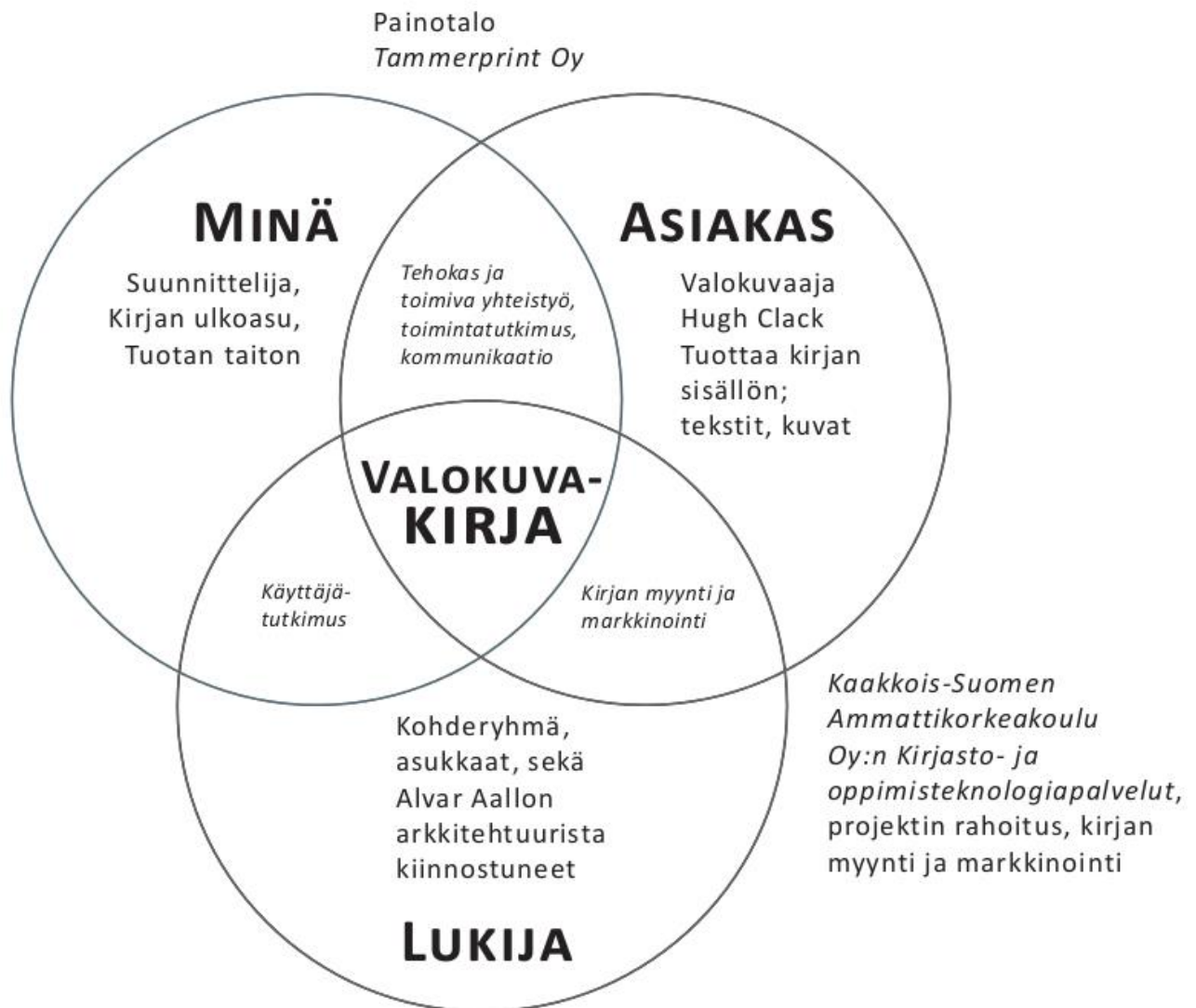
Millainen typografia sopii tähän valokuvakirjaan?

Tutkimuskysymyksen lisäksi määrittelin alakysymykseksi: Mitä typografiaa laatiessa tulee ottaa huomioon?

Kuva 2. Tutkimuskysymyksen viitekehys. (Hyppönen, 2015.)

Avasin tutkimuskysymystäni viitekehysten avulla. (Kuva 2.) Pirkko Anttilan mallin mukaan viitekehysten tehtävä on jäsenellä tutkittavaan ilmiöön vaikuttavia näkökulmia ja niiden keskeisiä vuorovaikutuksia. Kehän keskellä on tutkittava ilmiö, typografia, ja reunoilla siihen vaikuttavia tekijöitä. Lisäksi kehämallin ulkopuolelle sijoitin mahdollisia tutkimusmenetelmiä, joiden avulla näitä tekijöitä voi tutkia. (Anttila, 1996: 96.)

Kuva 3. Projektin viitekehys. (Hyppönen, 2015.)

Koko projektia kuvaava kehämallinen viitekehys avaa omaa rooliani, työnjakoja projektissa sekä työhöni vaikuttavia tekijöitä. Viitekehysten muodostavat asiakas, loppukäyttäjä eli lukija, sekä suunnittelija. Viitekehysten keskiössä on

valokuvakirja, projektin lopullinen tuote. Valokuvakirjan ympärille keräsin projektin toimijoita, joiden välistä vuorovaikutusta viitekehys myös kuvaa. Kehämallin ulkopuolelle sijoitin toimijat, joiden vaikutus projektiin on toisenlainen. Siellä ovat painotalo Tammerprint Oy, jonka osana projektissa on painaa kirja ja Kymenlaakson ammattikorkeakoulun Kirjasto- ja oppimisteknologiapalvelut, joka rahoittaa kirjaprojektia.

Toimintatutkimuksen periaatteiden mukaisesti etenin produktion suunnittelussa tiiviisti yhteistyössä asiakkaan kanssa saaden palautetta, jonka pohjalta vein suunnitelmiani eteenpäin.

Tyypillinen syklinen muotoiluprosessi toteutui taiton suunnittelussa, etenkin kannen suunnittelu on tästä hyvä esimerkki. Ensimmäisistä karkeista luonnoksista asiakas valitsi parhaat, joita palautteen perusteella jatkokehittämällä ja uudelleen arvioimalla valikoitiin parhaat ideat, joista lopulta muotoutui lopullinen kansi.

Hankin tietoa myös maallikoilta typografian suhteen, tein malleja, joiden luettavuutta testasin potentiaalisilla lukijoilla. Tein siis myös pienimuotoista käyttäjä-tutkimusta.

Tutkimusmenetelmistä mainittakoon vielä vertaileva analyysi. Analysoin ja vertailin muita aiheesta tehtyjä kirjoja. Kannen suunnittelussa hyödynsin vertailevaa analyysia, kokosin erilaisten kirjojen kansia ja analysoin niitä, etsien ratkaisuja jotka toimivat paremmin kuin toiset.

3 KIRJAN SUUNNITTELUPROSESSI

Nykyaikana kirja voi olla painotuote tai digitaalinen julkaisu. Yhdenlainen, varmasti tyypillinen ja minulle tutuksi tullut painetun kirjan syntyprosessi etenee pääpiirteittäin niin, että kootaan työryhmä, suunnitellaan, tuotetaan ja toimitetaan sisältö, mikä kattaa tekstien kirjoittamisen ja oikolukemisen sekä kuvien tuottamisen ja hankkimisen. Sen jälkeen, tai samanaikaisesti suunnitellaan ja

tehdään taitto, tarkastetaan asioita, lähetetään valmis PDF-muotoinen painoaineisto painoon. Painosta lähetetään koepainettu vedos takaisin, vedos tarkastetaan ja tässä vaiheessa voidaan tehdä vielä oikolukua, virheet korjataan ja muutetaan, mitä tarvitaan vielä muuttaa, ja sitten painetaan lopullinen kirja. Lopuksi kirja julkistetaan ja tätä usein juhlistetaan.

3.1 Kirjan muotoilu

Muotoiluprosessi istuu kirjan suunnitteluun siinä missä minkä tahansa tuotteen suunnitteluun. Eräs toimiva työkalu muotoiluprosessissa on muotoilubriefin kirjoittaminen. Muotoilubriefin tarkoitus on kirjoittaa kuvaus tuotteesta ja sen tavoitteista, sekä sen hyödyistä käyttäjälle (Kettunen, 2000: 62). Briefin tehtävä on siis luonnehtia tuotetta ja selkeyttää muotoilutehtävä.

Heti ensimmäisen asiakkaan tapaamisen jälkeen aloitin projektin suunnittelua kiteyttämällä alustavasti kirjan tavoitteen, kohderyhmän ja mahdollisia suunnittelullisia suuntaviivoja muutamaan lauseeseen.

3.2 Kirja tuotteena

Painotuotteen suunnittelussa muotoilun tehtävä on tehdä tuote tunnistettavaksi. Alusta alkaen asiakkaalla oli selkeä ajatus, millaisen kirjan hän halusi luoda, joten suunnittelijana minun vastuulleni jäi visualisoida näitä ideoita, toki tuoden esiin myös omaa osaamistani ja luovuuttani. Kirjan suunnittelu tapahtui siis tiiviisti yhteistyössä asiakkaan kanssa, mikä mahdollisti useiden suunnittelukierrosten hyödyntämisen toimintatutkimuksen periaatteiden mukaisesti.

Lähtökohtana tämän kirjan suunnittelussa oli havainnoida jo olemassa olevia kirjoja ja analysoida havaintoja. Tutkin erilaisia taidekirjoja, valokuvakirjoja ja arkkitehtuurikirjoja, sillä näiden tyyppien välimaastoon tulisi tämäkin kirja tyyliään sijoittumaan.

Paperin valinnassa auttoi se, että yhteistyökumppani Stora Enso rahoitti kirja-projektia, joten kirjassa tulisi käyttää Stora Enson tarjoamaa paperia. Sileä,

päällystetty paperi toistaa kuvat päällystämätöntä paperia tarkemmin. Hienoimpia päällystettyjä papereita käytetään juurikin esimerkiksi taidekirjoissa. Kirjan sisäsivujen paperiksi valikoitui Stora Enson MultiArt Silk 170 g/m²-paperi.

3.3 Kirjan suunnittelu

Alusta alkaen asiakas oli varma, että haluaa kirjastaan kovakantisen. Tavoitteena oli luoda taidekirjamainen, laadukkaan ja tyylikkään viestin välittävä ratkaisu, kustannukset tulisivat vasta toisena tärkeysjärjestyksessä.

Pian sovittiin myös, että formaatti olisi vaakasuuntainen, jotta maisemakuvat, joita kirjaan tuolloin eniten ajateltiin tulevan, pääsisivät parhaiten oikeuksiinsa. Sivukokoa suunnitellessamme asiakas kertoi haluavansa kirjasta reilunkokoisen, niin kuin usein taidekirjat ovat. Yleisesti edullinen ratkaisu on tietyn arkkiin mukainen sivukoko, joten ensin pohdimme A4-arkin kokoa, mutta totesimme sen liian pieneksi.

Painotalosta tarjousta tiedusteltuamme saimme tietää, että kovakantinen vaakformaatti ja ehdottamamme sivukoko pitäisi toteuttaa offset-painatuksena edullisemmän digipainon sijasta, mikä nostaa taas kustannuksia. Asiakas päätti, että tämä kustannusten nousu ei haittaa, ja kirjasta tehtiin vaakasuuntainen. Lopullinen sivukoko määritettiin 280x210 millimetriin.

3.4 Sisällöstä

Kirjan materiaalit toimittaa Hugh Clack. Hugh Clack on oman opinnäytetyönsä puitteissa tutkinut Alvar Aallon rakennuksia ja kuinka niistä saadaan hyviä valokuvia. Kirjan sisältö rakentuu näistä opinnäytetyönä syntyneistä valokuvista. Lisäksi Hugh Clack haastatteli rakennusten asukkaita ja muuten rakennusten kanssa tekemisissä olevia ihmisiä, kuten Tehtaanmäen koulun oppilaita ja henkilökuntaa. Kirjaan esipuheen on kirjoittanut entinen pääministeri Paavo Lipponen.

Kirjan kappaleet esittelevät kukin rakennuksen tai asunnon ja sen asukkaita. Hugh Clack kirjoitti kappaleet asukkaiden haastattelujen pohjalta ja ne kertovat tarinoita rakennuksista. Tämä johtaa ihmiskeskeiseen lähestymistapaan. Yksi kirjan tavoitteista olikin näyttää rakennukset sellaisenaan kuin ne nykyään ovat, kaunistelematta vaikutuksia, jotka ihmiset ovat rakennuksiin asumisellaan ja jokapäiväisillä toimillaan aiheuttaneet.

3.5 Rakenne

Kirja jakautuu kolmeen osaan. Jako on maantieteellinen, osiot ovat Inkeroinen, Summa ja Sunila, joista Inkeroinen sijaitsee Kouvolassa, Summa Haminaassa ja Sunila Kotkassa. Jokainen osio jakautuu kappaleisiin, joita on yhteensä kymmenen.

CONTENTS

FOREWORD	7
PREFACE AND ACKNOWLEDGMENTS	9
INKEROINEN	
TEHTAANMÄKI SCHOOL	12
MÄNTYLÄ CHIEF ENGINEER'S HOUSE	38
MÄNTYRINNE ENGINEER'S HOUSE	54
RANTALINJA FOREMAN'S HOUSE	64
SUMMA	
BERNERINKUJA	76
SUNILA	
SUNILA MILL	90
KANTOLA MILL DIRECTOR'S HOUSE	104
RANTALA	128
JUURELA	138
KUUSELA	164

Kuva 4. Sisällysluettelo. (Hyppönen, 2015.)

Kirjan jako kolmeen alueelliseen osaan ja edelleen kappaleisiin näkyy sisällysluettelossa (Kuva 4.) Kirjan rakenteessa sisällysluettelo seuraa kantta ja onkin

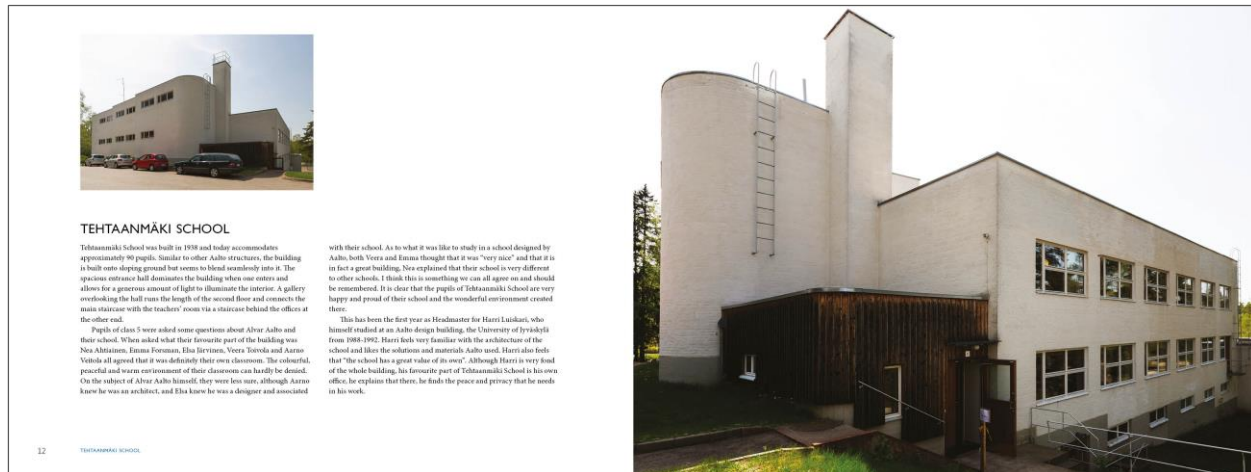
monesti heti kannen jälkeen tärkein sivu. Sisällysluettelon tehtävä on opastaa lukijaa kertomalla sisällöstä ja löytämään etsimänsä.

Taitossa sisällön rakenne tulee esiin värien avulla. Alamarginaalin tunniste-tekstissä on sama väri kuin osion otsikkosivulla, sekä sisällysluettelossa. Esimerkiksi Inkeroinen tunnisteväri on sininen, kuten kuvassa 5.

Kuva 5. Osion otsikkoaukeama. (Hyppönen, 2015.)

Jokainen kolmesta osiosta alkaa omalla otsikkoaukeamallaan. Otsikkoaukeamalla on valkoinen otsikkoteksti ja kappaleiden nimet värillisellä pohjalla sekä yksi suuri kuva, joka antaa idean osion sisällöstä. Esimerkiksi Sunilan otsikkoaukeamalla on maisemakuva, joka on otettu kauempaa, ja jossa näkyy laajemmin tehtaan aluetta ja rantaa. Tähän ratkaisuun päädyttiin, sillä halusin näyttää otsikkoaukeamalla jotakin osion sisällöstä ja myös herättää lukijan uteliaisuuden. (Kuva 5.)

TEHTAANKÄKI SCHOOL

Tehtaankäki School was built in 1938 and today accommodates approximately 90 pupils. Similar to other Aalto structures, the building is built onto sloping ground but seems to blend seamlessly into it. The spacious entrance hall dominates the building when one enters and allows for a generous amount of light to illuminate the interior. A gallery overlooking the hall runs the length of the second floor and connects the main staircase with the teachers' room via a staircase behind the offices at the other end.

Pupils of class 5 were asked some questions about Alvar Aalto and their school. When asked what their favourite part of the building was Nea Alttainen, Emma Forsman, Eka Ilvitsinen, Veera Toivola and Aarne Vuoris all agreed that it was definitely their own classroom. The colourful, peaceful and warm environment of their classrooms can hardly be denied. On the subject of Alvar Aalto himself, they were less sure, although Aarne knew he was an architect, and Eka knew he was a designer and associated

with their school. As to what it was like to study in a school designed by Aalto, both Veera and Emma thought that it was "very nice" and that it is in fact a great building. Nea explained that their school is very different to other schools. I think this is something we can all agree on and should be remembered. It is clear that the pupils of Tehtaankäki School are very happy and proud of their school and the wonderful environment created there.

This has been the first year as Headmaster for Harri Luiskari, who himself studied at an Aalto design building, the University of Jyväskylä from 1988-1992. Harri feels very familiar with the architecture of the school and likes the solutions and materials Aalto used. Harri also feels that "the school has great value of its own", although Harri is very fond of the whole building, his favourite part of Tehtaankäki School is his own office, he explains that there, he finds the peace and privacy that he needs in his work.

12

TEHTAANKÄKI SCHOOL

Kuva 6. Kappaleen otsikkoaukeama. (Hyppönen, 2015.)

Kappaleilla on omat otsikkoaukeamansa, joille kappaleiden teksti sijoittuu. Otsikkoaukeamalle sijoitin myös muita kirjan kuvia pienempiä kuvia herättämään lukijan kiinnostuksen ja näyttämään yleensä joko jonkin yksityiskohdan, tai vaihtoehdoisen näkökulman rakennukseen. Tekstisivun pariin valitsin useimmiten ulkokuvia rakennuksista, joiden tarkoitus oli näyttää rakennuksesta selkeä yleiskuva. (Kuva 6.)

3.6 Ilme

Kirjan ilmettä suunnitellessani selasin paljon valokuva-, arkkitehtuuri-, ja taidekirjoja. Arkkitehtuuria esitteleville kirjoille on tyypillistä kuvien mustavalkoisuus. Kuvia usein myös käsitellään ja korjaillaan, esimerkiksi arkkitehtuurikirjaa varten kuvasta rakennuksen katolta poistetaan antenni ja seiniltä sähköjohtoja.

Asiakkaan ajatuksena oli tehdä kirjasta värillinen, sillä hän halusi näyttää rakennukset juuri sellaisina kuin ne nykyään ovat, näin säilyttäen inhimillisen tuntuman kuvissa. Tarkoitus ei ollut tehdä tyypillistä, siloteltua arkkitehtuurikirjaa.

Kirjan värimaailma on konstailematon. Värit ovat puhtaita ja selkeitä mutta eivät kuitenkaan kirkkaan räikeitä. Värien käyttö on maltillista ja perusteltua.

4 TYPOGRAFIA

Typografia tarkoittaa tekstin muotoilua. Typografian tarkoitus on auttaa viestin välittymistä. (Loiri, 2004: 34.) Tavoitteenani typografiaa laatiessani oli selkeä, kikkailematon typografia funktionalismin hengessä, unohtamatta luettavuutta. Kirjan sisältö on johdonmukainen, otsikoinnit ovat samanlaiset ja joka kappalessa on tekstiä suurin piirtein saman verran kappaletta kohden.

Laajan painotuotteen, kuten kirjan typografian luomiseen ei riitä yksi fontti. Yleinen ohje on yhdistää antiikva ja groteski, sillä kahden antiikvan tai kahden groteskin yhdistäminen näyttäisi helposti vain virheeltä.

Gill Sans regular

OTSIKOT

AATTKKCCBBFFPPNNMMOORR

Minion pro regular

Leipäteksti
AaTtKkCcBbFfPpNnMmEeIiDdGgHhJjLlUuOoRr

Calibri light italic

Kuvatekstit
AaTtKkCcBbFfPpNnMmEeIiDdGgHhJjLlUuOoRr

Kuva 7. Kirjaintyytit. (Hyppönen 2015)

Halusin valita fontteja, jotka eivät aiheuttaisi lukijassa suuria tunteita. Otsikoissa käytin Gill Sans regular -leikkaus 24 pisteen kokoisena. Humanistisena groteskina Gill Sans on linjakas eloisa vaihtelevan viivan ansiosta (Itkonen, 2012: 76.) Gill Sansia käytin otsikoiden lisäksi myös sivun alamarginaalin tunistetekstissä.

Leipätekstin fontiksi valikoitui Minion Pro regular 9,5 pisteen kokoisena. Minion Pro on klassinen antiikva, joka leipätekstissä luo sopivan kontrastin Gill Sansin kanssa. 9,5 pisteen koko takaa luettavuuden.

Kuvateksteihin tarvittiin vielä kolmas kirjainperhe. Calibri-kirjainperheestä kuvateksteissä käytin kursiivia light-leikkausta pistekoossa 8. Calibria käytin myös kirjan otsikkosivulla, sekä ensimmäisen sivun tietolaatikossa. (Kuva 7.)

Eri kirjainperheiden on tultava keskenään toimeen. Kirjaintyyppien on hyvä siis olla samanhenkisiä, mutta kuitenkin niiden tulee luoda kontrastia pitämään yllä mielenkiintoisuutta.

Kontrastia typografiaan saadaan aikaiseksi käyttämällä suurempia ja pienempiä pistekokoja ja käyttämällä erilaisia leikkauksia. Muita typografisia tehokeinoja ovat esimerkiksi tekstin harvennus, versaalien ja kapiteelin käyttö, sekä väri.

4.1 Värit typografiassa

Typografian kannalta värin kylläisyys on tärkeä tekijä. Voimakkaampi väri erottuu paremmin taustasta ja korostaa tehokkaammin kuin haaleampi väri. (Rantanen, 2007: 175.) Varmasti yleisin ratkaisu typografiassa on musta teksti valkoisella pohjalla, mikä perustuu yksinkertaisesti mustan ja valkoisen yhdistelmän ylivoimaisesti parhaaseen kontrastiin, joka tekee yhdistelmästä selkeän ja helposti luettavan.

Kirjan typografiassa väreinä ovat leipätekstissä ja kuvateksteissä, sivunumeroissa ja kappaleiden otsikoissa musta, valkoinen osioiden aloitusaukeamilla, sekä alueiden tunnusvärit sininen, vihreä ja punainen kappaleiden sivuilla alamarginaalin tunnistetekstissä.

4.2 Otsikot ja väliotsikot

Otsikoita kirjassa on erilaisia, kappaleiden aloitussivuilla omanlaisensa, alueiden aloitussivuilla omanlaisensa.

INKEROINEN

Kuva 8. Osion otsikko. (Hyppönen, 2015.)

Otsikkofontiksi valikoitui versaali Gill Sans regular. Osioiden otsikkosivuilla otsikot ovat valkoiset värillisellä pohjalla ja reilusti kappaleiden otsikoita suuremmassa pistekoossa. (Kuva 8.) Kappaleiden otsikot ovat mustia valkoisella pohjalla.

Väliotsikoitakin suunnittelin, mutta kirjaan ei lopulta tekstien muutenkin jäädessä varsin lyhyiksi tullut väliotsikoita. Väliotsikoissa olisin käyttänyt otsikkofontista bold-leikkausta ja pienempää pistekokoa.

4.3 Leipäteksti

Leipätekstin tekstityypin valinta on haasteellista. Yleinen ohjenuora on, että päätteellinen teksti toimii paremmin painettuna, päätteetön taas näytöllä. Leipätekstifontiksi suositellaan usein antiikvaa, sillä sen luettavuus on yleensä parempi päätteettömään groteskiin verrattuna etenkin pitkissä teksteissä.

Leipätekstiin valitsin Minion Pro kirjainperheen, josta löytyy useita leikkauksia erilaisiin tarpeisiin. Harkitsin Minionin käyttämistä myös kuvateksteissä.

9-12 pistettä on tavallinen pistekoko leipätekstissä. Sitä pienemmät koot ovat usein vaikealukuisia ja siitä suuremmat pistekoot puolestaan sopivat otsikoihin. Leipätekstin pistekokoa valittaessa on hyvä ottaa huomioon, että eri kirjaintyytit ovat keskenään hieman erikokoisia, vaikka pistekoko olisi sama (Itkonen, 2012: 91). Minionissa 9,5 pisteen koko on riittävä leipätekstiin ja tekstiassa asettuu kauniisti palstoihin.

Luettavuuden tärkeä tekijä on merkkien selkeys ja erottuvuus toisistaan. Tärkeää on, että jokaisella merkillä on omat tunnusomaiset piirteensä joiden

avulla merkki voidaan tunnistaa nopeasti ja oikein (Itkonen, 2012: 73). Itkosen määrittelemät luettavuuden piirteet toteutuvat valitsemissani Minion-kirjainperheessä.

Erilaisten ratkaisujen testaamisen tekee helpoksi InDesignin Paragraph style-toiminto. Sen avulla voidaan määritellä erilaisia tyyliä. Valittuun tekstiin määritellään tyyli, ja tyyliä muokkaamalla tekstin muotoilu on helposti käytettävissä koko satasivuiseen taittotiedostoon. Käytännössä siis loin omat tyylit leipätekstille, kuvateksteille, otsikoille ja muille eri tekstin osille.

Etenkin leipätekstin typografiaa laatiessani tein käyttäjätutkimusta. Tein eri kirjainperheillä ja pisteko'oilla mallitekstejä, joita näytin aiheeseen perehtymättömille potentiaalisille lukijoille ja pyysin heitä arvioimaan tekstien luettavuutta. Yleisesti suurempi pistekoko koettiin selkeämmäksi ja luettavammaksi kuin pieni pistekoko. Palaute auttoi minua haarukoimaan sopivaa pistekokoa leipätekstiin, ja muitakin tekstin muotoiluja, kuten tihennystä ja harvennusta.

4.4 Kuvatestit ja muut tekstielementit

Kuvatekstin tarkoitus on kertoa kuvasta jokin seikka joka pelkästä kuvasta ei kuitenkaan käy ilmi, esimerkiksi jokin täydentävä tieto. Kuvatekstin on hyvä olla selkeästi leipätekstistä erottuva. Tyypillinen tapa erottaa kuvateksti leipätekstistä on käyttää esimerkiksi kursivivia leikkausta ja pienempää pistekokoa.

Kuvatekstin kirjaintyypiksi valitsin Calibrin Light italic-leikkauksen leipätekstiä pienemmässä pistekoossa. Kirjaintyyppinä päätteetön Calibri on selkeä, mutta myös pehmeä. Light leikkaus tekee ilmeestä ilmavan ja luo kontrastia.

Muita yleisiä tekstielementtejä ovat esimerkiksi ingressit ja erilaiset nostot. Ingressi tarkoittaa artikkelin ensimmäistä kappaletta, jonka muotoilu eroaa otsikosta ja leipätekstistä. Ingressin tehtävä on avata ja selittää otsikkoa ja aihetta (Rantanen, 2007: 218). Tekstin korostamista kirjassa haluttiin kuitenkin välttää, ja kirjaan ei lopulta tullut ingressejä tai nostoja.

5 TAITTO

Taitto eli layout tarkoittaa painotuotteen ulkoasun suunnittelua. Taitto tuotetaan yleensä tietokoneohjelmalla, esimerkiksi Adobe InDesign, jota käytin tässä projektissa.

Taiton perusyksikkö on sivu, jotka pareittain muodostavat aukeamia. Taiton muodostavat typografia, kuvat, graafiset elementit, esimerkiksi logot, väripalkit ja viivat, ja muut tehosteet kuten preeklaukset ja stanssaukset (Toivanen, 2015b).

Alun perin ajatuksenani oli luoda sivupohjaan perustuva selkeä taittosuunnitelma, jonka avulla ulkopuolinenkin toimija olisi tarvittaessa osannut viedä kirjan taiton loppuun.

Yleisenä suuntana ja inspiraation lähteenä taitossa voidaan Alvar Aallon hengessä pitää funktionalismia. Alvar Aalto on kansainvälisesti tunnetuimpia suomalaisia arkkitehteja, ja funktionalismin keulahahmoja Suomessa. Aallon tuotannossa funktionalismi oli vahvasti esillä 1930-luvulla, ja klassisena esimerkkinä funktionalismista pidetään Paimion parantolaa, jonka Aalto suunnitteli vuosina 1929-30. (Alvar Aalto -säätio. 2011).

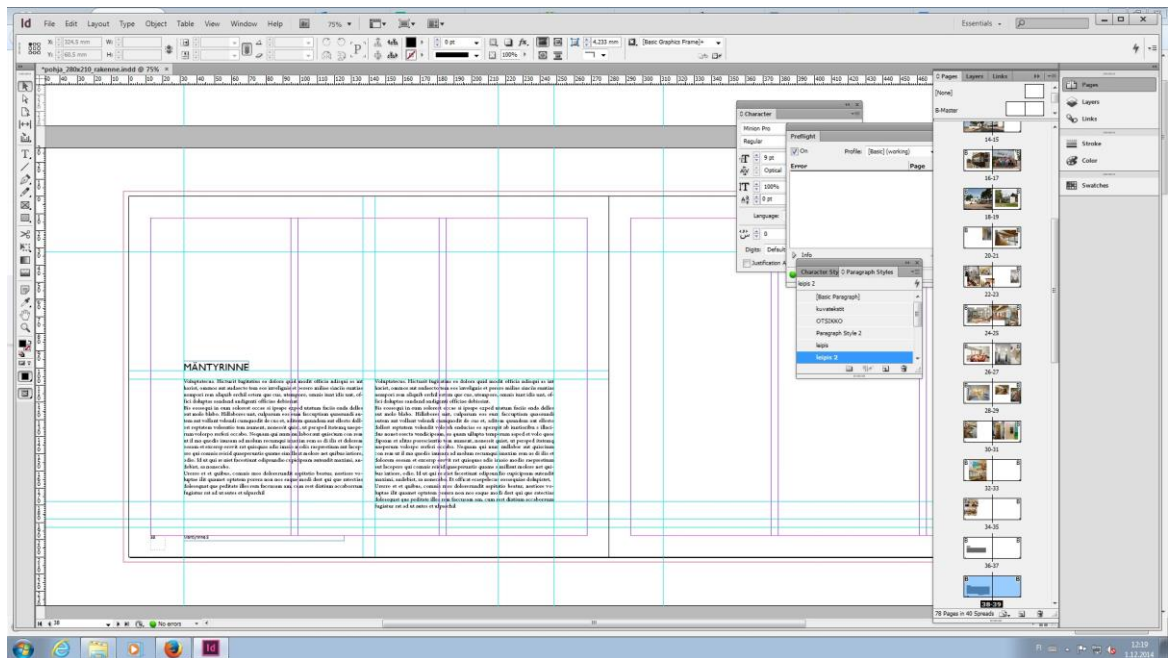
Funktionalismin ydinajatuksena voidaan pitää käytännönläheisyyttä ja sitä, että jokainen osa palvelee kokonaisuutta ja toimintoa jota varten se on suunniteltu. Louis Sullivanin ajatus ”*Form Follows Function*”, muoto seuraa tarkoitusta, kiteyttää funktionalismin keskeisen idean ja pätee yhä nykyäänkin muotoilussa (Varonen, 2015.) Muotoilun ja arkkitehtuurin vaatimukset nivoutuvat funktionalismissa yhteen, kun rakennuksesta suunnitellaan sisustusta myöten täysin toimiva kokonaisuus ja jokaista yksityiskohtaa harkittiin sen funktion kautta, mikä on todella tarpeellista ja mikä ei (Suhonen, 1999: 40—41.)

Kirjasta haluttiin saada edustava. Tarkoitus oli antaa kuvien puhua puolestaan. Tämän vuoksi myös esimerkiksi kuvatekstit jätettiin mahdollisimman vähäisiksi. Kaiken kaikkiaan tekstiä lopulta ei taitettavana ollutkaan kovin paljon.

5.1 Sommittelu

Projektin alkuvaiheessa luonnostelin ideoita esimerkiksi erilaisista värillisistä elementeistä sivunumeron ja kappaleen aloitussivun yhteydessä taiton elävöittämiseksi. Muotokielessä oli geometrisia muotoja mutta myös Aallon töiden inspiroimia orgaanisia muotoja. Hylkäsin tämän idean kuitenkin pian, sillä värikkäät graafiset elementit tuntuivat kovin päälleliimatuilta.

Taitosta muodostui yksinkertainen sivupohjajaitto. Käytännössä sivupohja rakentuu gridin avulla. Gridi tarkoittaa InDesign -ohjelmassa master-sivulle guide-apuviivoilla määriteltyä ruudukkoa, johon sivulla olevat elementit asettuvat. Apuviivat näkyvät kuvassa vaaleansinisinä. (Kuva 9.)

Kuva 9. InDesign -näkyvä. (Hypönen, 2015.)

Sivutyylejä suunnittelin muutamia erilaisia, joiden pohjalta taitoin koko kirjan. Erilaisia sivutyylejä esittelen liitteessä 3. Yleinen ohjenuora on että tekstisivut ovat vasemmalla ja kuvasivut oikealla. Tavoitteena oli saada kirjaan myös kokonaan kuvista koostuvia aukeamia ja koko aukeaman täyttäviä kuvia. Tässä kirjan vaakasuuntainen muoto aiheutti sen, että vain tietyn muotoiset, matalat

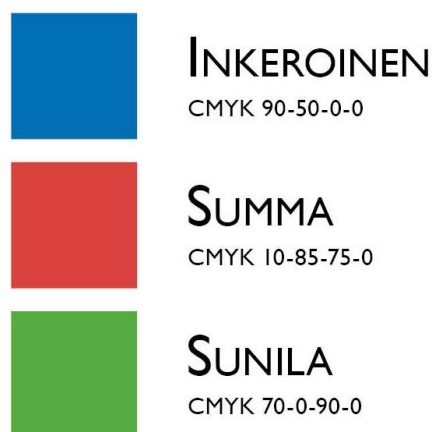

ja leveät panoraama-tyyppiset kuvat käytännössä toimivat koko aukeaman koksina ja näin ollen tällaisia aukeamia saatiin mukaan lopulta harmillisen vähän.

Taiton elementit suhteutuvat taustaansa, tyhjään tilaan. Tyhjän tilan avulla sivulle ja aukeamalle rakennetaan jännitteitä. Tyhjä tila viestii ja rytmittää koko painotuotetta, sekä ohjaa lukijan katsetta sivulla ja aukeamalla (Rantanen, 2007: 169). Halusin taittoon ilmavuutta, joten kiinnitin huomiota tekstipalstojen asettelussa ja marginaalien määrittelyssä siihen, että sivuille jäisi varmasti tyhjää tilaa. Tyhjän tilan ansiosta taiton elementeillä on tilaa hengittää.

5.2 Värit

Aallon tuotannon värimaailmasta löytyy vaaleansinisiä, harmaita, vihreitä sävyjä, joiden innoitus löytyy luonnosta. Luonnonmukaiset värit oli yksi teema kirjan värimaailmaan suunnitellessani. Kokeilin erilaisia väriyhdistelmiä, ensin enimmäkseen luonnollisilla sävyillä, mutta joukkoon mahtui myös rohkeampia-kin yhdistelmiä (Liite 1. Väriehdotelmia). Asiakas piti modernimpia ehdotuksia liian rohkeina, joten Aallon hengessä jatkettiin rauhallisempien värimaailmojen parissa.

Kuva 10. Värinäytteet. (Hyppönen, 2015.)

Lopullisiksi väreiksi valikoituivat vihreä, sininen ja punainen. (Kuva 9.) Värit on poimittu kirjan kuvista ja aiheista Aallon ideoita kunnioittaen, sininen taivaasta, vihreä koivuista ja punainen Aallon kalusteista. Valitsemani värit ovat puhtaita ja kirkkaita, mutta kuitenkin rauhallisia. Värit näkyvät lopulta kirjassa kolmen eri osion otsikkosivuilla, sekä kappaleiden sivuilla alalaidan kappaleen tunnistetextissä.

5.3 Kansi

Kansi on painotuotteen tärkein sivu. Se markkinoi tuotetta ja antaa tyylinäytteen tuotteen sisällöstä. Kannen tehtävä on voittaa potentiaalinen lukija puolelleen. Kansi voi vedota tunteisiin, herättää huomiota ja uteliaisuutta, houkutellessaan lukijan valitsemaan juuri tämän tuotteen. (Rantanen, 2007: 90–92)

5.3.1 Kansien vertailua

Tietoa hankkiessani selailin paljon erilaisia taide- ja valokuvakirjoja. Hyödynsin keräämääni materiaalia koko kirjan ja etenkin kannen suunnittelussa. Lopulta rajasin materiaalin keruun Alvar Aalto-aiheisiin kirjoihin. Vertailin kirjojen kansiä ja pohdin millaiset ratkaisut toimivat hyvin ja mitkä huonommin.

Kuva 11. Kansien vertailua. (Hyppönen, 2015.)

Kokosin muutamia kansia ja analysoin niitä (Kuva 11.) Luokittelin kansia niiden tyylin ja kuva-aiheiden perusteella. Moneen kanteen oli valittu Aallon suunnittelema rakennuksia, ja erityisesti kuvat, joissa rakennukset esitettiin ympäröivän luonnon kanssa, olivat suosittuja. Tyypillinen tapa esittää Aallon tuotantoa kirjojen kansissa oli myös näyttää jokin tarkkaan valittu yksityiskohta. Värit ovat yleensä hillittyjä ja luonnollisia. Etenkin typografiassa musta ja valkoinen hallitsevat. Otsikkofontit ovat enimmäkseen päätteettömiä.

Osa kansista, etenkin luontoaiheet mutta myös henkilökuvat vetoavat lukijan tunteisiin. Yksityiskohtia esittelevät kannet luovat taiteellisen vaikutelman. Puhtaan typografinen kansi on tehokas, ja tässä joukossa edukseen erottuva.

5.3.2 Kannen suunnittelu

Kirjan kannen suunnittelin viimeisenä osana taittoa. Toki koko ajan taiton ohella kuljetin mukana kansiluonnoksia ja ideoita, mutta lopullisen muotonsa kansi sai vasta aivan loppuksi, kun koko kirjan tunnelma ja yleinen ilme oli jo lähes valmis. Näin minun oli helppo luoda kokonaisuuteen sopiva kansi.

Kuvassa 12. ylimmäisessä luonnoksessa kannessa on sama sininen väri jota lopulta käytin Inkeröiden aluetunnisteväriä. Kuva-aiheena käytin puuyksityiskohtaa, joka asettuisi kirjan selän ympärille hauskasti.

Kuva 12. Ensimmäisiä kansiluonnoksia. (Hyppönen, 2015.)

Kantta luonnostellessani ajattelin, että kanteen voisi sopia jonkinlainen juju, esimerkiksi leikattu aukko, kuten keskimmaisessa luonnoksessa, joka paljastaisi seuraavalla sivulla olevasta kuvasta merkittävän, lukijan uteliaisuuden herättävän yksityiskohdan. Keskimmaisessa luonnoksessa kuvassa on tyylikäs, myyvän näköinen kuva.

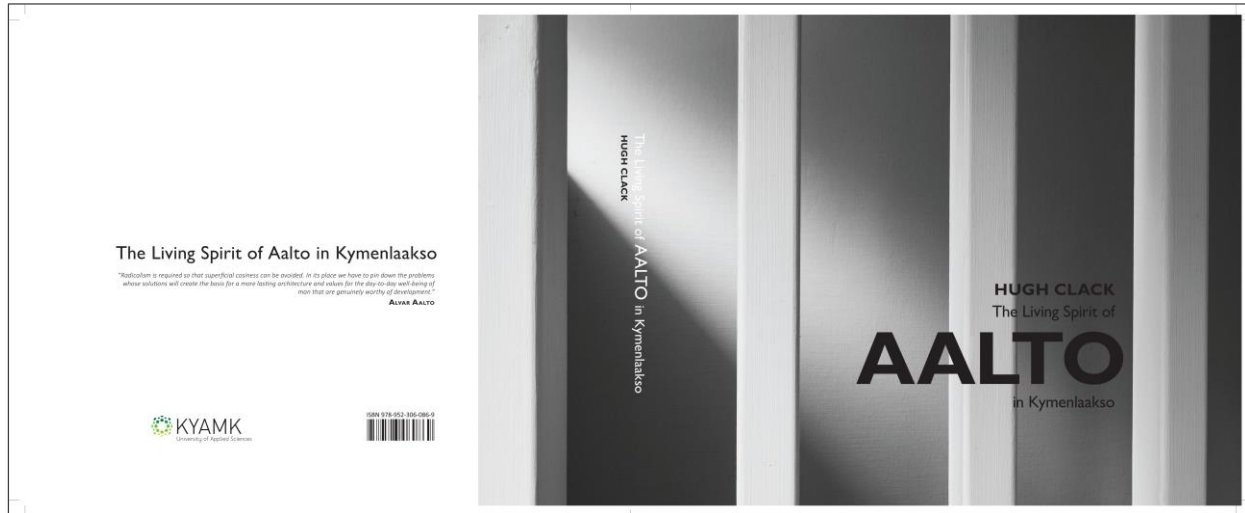
Asiakas itse ehdotti kuvassa 12. alinna näkyvässä vaihtoehdossa käyttämäni kuvaa kanteen. Tässä kuvassa näkyisi kauniisti eräs Aallon suunnittelema nerokas yksityiskohta, joka sopisi hyvin herättämään lukijan mielenkiinnon.

Ensimmäisten luonnosten kuvista kuitenkin mikään ei tuntunut asiakkaan mielestä täydelliseltä valinnalta kanteen, ja kuvan valintaa pohdittiin vielä lisää. Myös värimaailmaa päätettiin hillitä.

Kuva 13. Kannen jatkokehitys. (Hyppönen, 2015.)

Kuvassa 13 ovat kannen pidemmälle viedyt versiot, jotka ovat jo hyvin lähellä lopullista kantta. Kannen kuvaksi valikoitui yksityiskohtakuva Aallon arkkitehtuurille tyypillisistä puurimoista Mäntylässä. Etukannen kuva jatkuu jonkin verran takakanteen.

Kuva 14. Lopullinen kansi. (Hyppönen, 2015.)

Lopulta asiakas toivoi ehdottomasti kannen kuvan muuttamista mustavalkoiseksi. Tämä ratkaisu rauhoitti kantta ja toi kirjan olemukseen arvokkuutta. Kannen kuva on sama kuin sisällysluetteloaukeamalla. (Liite 2.) Takakan-
nessa lainaus. (Kuva 14.)

Kannen typografia noudattaa samaa linjaa kuin sisäsivuillakin. Kirjan pitkä nimi aiheutti haasteita, mutta ratkaisin sen jakamalla nimen kolmelle riville. Jälkeenpäin ajatellen kannen typografiaa olisi voinut tehostaa esimerkiksi erikoislakkauksella.

6 PAINOPROSESSISTA

Tammerprint on tamperelainen yritys jossa kirja painetaan. Yhteyshenkilönämme Tammerprintilla toimi Kari Mattila. Tammerprint valikoitui painoksi koska Kymenlaakson ammattikorkeakoulun kirjastolla oli ennestään Tammerprintin kanssa sopimus koulun julkaisujen painotöistä. Tarjouspyynnön painotyöstä teki Pekka Malvela, joka toimi projektin yhteyshenkilönä Kymenlaakson ammattikorkeakoulun kirjastossa.

6.1 Painomenetelmät

Painomenetelmää valittaessa tutkittiin vaihtoehtoina digi- ja offsetpainomenetelmää. Molemmissa on puolensa, esimerkiksi digipainon suurin etu offsettiin verrattuna on pienien painosmäärien kannattavuus ja helppo muokattavuus. Tähän kirjaan soveltuu paremmin offsetpaino.

Offsetpaino on yleisimpiä käytettyjä painomenetelmiä nykyaikana. Offsetpainoa kutsutaan myös laakapainoksi, sillä painava ja ei-painava pinta ovat samassa tasossa. (Toivanen, 2015a.)

Offsetpainossa painoaihion valmistus tapahtuu ohuelle alumiinilevyille, kun taas digipainossa painoaihio tulostetaan suoraan tietokoneelta. Analogisissa painomenetelmissä painopinta valmistetaan kerran ja sitä monistetaan, kun taas digipainossa painoaihio tulostuu joka kerta painettaessa uudelleen (Koskinen, 2001: 122, 150.)

Aluksi suunniteltiin käytettävän digipainoa sen edullisemman hinnan vuoksi, mutta kirjan kovakantisuus ja myös toivottu laadukas painojälki vaativat offsetpainoa. Painomenetelmäksi valikoitui siten offsetpaino.

6.2 Painoaineistosta

Painoon toimitetaan painovalmis PDF-tiedosto. Painovalmiissa tiedostossa painotuotteen ulkoasu on sellainen kuin sen halutaan olevan ja tiedostossa on leikkuumerkit ja leikkuuvarat. Eri painotaloilla on erilaiset ohjeet.

PDF-tiedoston toimittaminen painotalolle tapahtuu usein esimerkiksi painotalon serverille lataamalla, näin myös Tammerprintilla. Servereillä on usein rajoituksia lähetettävän tiedoston koon suhteen. Suuren koon vuoksi painovalmis PDF-aineisto täytyi jakaa useampaan osaan ja hitaiden yhteyksien vuoksi lopulta latusin sen verkossa toimivaan pilvipalvelu Dropboxiin, josta Tammerprintin yhteyshenkilö sai sitten tiedoston ladattua.

Painosta lähetettiin digipainettu vedos hyväksyttäväksi. Vedosvaiheessa päädyttiin asiakkaan toiveesta muuttamaan kannen kuva mustavalkoiseksi. Lisäksi korjattiin muutamia pikkuvirheitä ennen vedoksen hyväksymistä.

7 VALMIS KIRJA

Kirjan julkaisu tapahtui Kymenlaakson ammattikorkeakoulun Paja-galleriassa Hugh Clackin valokuvanäyttelyn avajaisten yhteydessä 11. maaliskuuta 2015. Kirjaa painettiin 200 kappaletta. Painopaperin tuottanut Stora Enso otti osansa painoksesta ja kirjan tekijänä Hugh jakaa osan. Lisäksi kirjaa myydään booky.fi verkkokirjakaupassa.

8 LOPUKSI

Kirjan rakentaminen alusta asti yhteistyössä asiakkaan kanssa oli uusi ja opettavainen kokemus minulle suunnittelijana. Opinnäytetyöni tarjosi minulle tilaisuuden opintojeni päätteeksi paneutua vielä hieman aiempaa syvemmin aihealueisiin, joista olen kiinnostunut.

Typografia aiheena on niin laaja, että huomaan edelleen oppivani siitä jatkuvasti lisää. Projektia aloittaessani ajattelin tietäväni jo yhtä ja toista typografiasta, mutta mitä pidemmälle etenin, ymmärsin kuinka pintapuolisesti vasta olinkaan aiheeseen perehtynyt.

Edelleen taittotyön jo tehtyäni huomaan monia seikkoja, jotka olisi voinut tehdä toisin tai ainakin paneutua syvällisemmin ratkaisujeni taustalla vaikuttaviin tekijöihin. Taitto itsessään on ehkä hieman raskas, pidemmän päälle selatessa kirja saattaa jopa vaikuttaa yksitoikkoiselta.

Tavoitteeni kirjallisen osuuden syntymisestä yhtä aikaa produktion kanssa ei aivan toteutunut niin kuin kuvittelin, joten projektinhallinnassa etenkin ajankäytön suhteen minulla on edelleen parantamisen varaa. Toisaalta olen oppinut omista työskentelytavoistani sen verran, että tiedän toimivani erityisen tehok-

kaasti pienen paineen alla. Paineensietokykyä tarvitaan projektityöskentelyssä, sillä useimmiten asiat eivät lopulta perusteellisista suunnitelmista huolimatta mene aivan niin kuin suunniteltiin.

LÄHTEET

Painetut lähteet

Anttila, Pirkko 2000. Tutkimisen taito ja tiedonhankinta. Hamina: Akatiimi Oy.

Itkonen, Markus 2012. Typografian käsikirja. Helsinki: RPS-yhtiöt.

Kettunen, Ilkka. 2001. Muodon palapeli. Helsinki: WSOY.

Koskinen, Pertti 2001. Hyvä painotuote. Helsinki: Infoviestintä Oy.

Loiri, Pekka. 2004. Typo. Pieni käytösopas typografian laatijalle. Helsinki: Inforviestintä Oy.

Rantanen, Lasse 2007. Mistä on hyvät lehdet tehty? Helsinki: Hill and Knowlton Finland Oy.

Suhonen, Pekka, Funktionalismi ja Aallot. 1999. Teoksessa: Visioita. Moderni suomalainen muotoilu. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Digitaaliset lähteet

Alvar Aalto -säätio. 2011: Alvar Aalto MUSEO. Saatavissa:

http://www.alvaraalto.fi/aalto_arkkitehti_muotoilija.htm [viitattu 18.3.2015]

Toivanen, Antti. 2010-2015a: Painomenetelmät. Saatavissa: <http://www.graafinen.com/tietopankki/painomenetelmat/> [viitattu 16.3.2015]

Toivanen, Antti. 2010-2015b: Taitto. Saatavissa: <http://www.graafinen.com/suunnittelu/taitto/> [viitattu 16.3.2015]

Varonen, Mari. Funktionalismi – taideteollisuuden historia. Saatavissa: <http://oppimateriaalit.jamk.fi/taideteollisuus/funktionalismi/> [viitattu 18.3.2015]

Orientoiva kirjallisuus

Parker, Roger, C. 1998. Hyvältä näyttää. Espoo: Suomen Atk-kustannus Oy.

Pelkonen, Eeva-Liisa. 2009. Alvar Aalto. Architecture, modernity and Geopolitics.

KUVALUETTELO

Kuva 1. Miellekartta. Hyppönen, 2015.

Kuva 2. Tutkimuskysymyksen viitekehys. Hyppönen, 2015.

Kuva 3. Projektin viitekehys. Hyppönen, 2015.

Kuva 4. Sisällysluettelo. Hyppönen, 2015.

Kuva 5. Osion otsikkoaukeama. Hyppönen, 2015.

Kuva 6. Kappaleen otsikkoaukeama. Hyppönen, 2015.

Kuva 7. Kirjaintyytit. Hyppönen, 2015.

Kuva 8. Osion otsikko. Hyppönen, 2015.

Kuva 9. InDesign -näkyvä. Hyppönen, 2015.

Kuva 10. Värinäytteet. Hyppönen, 2015.

Kuva 11. Kansien vertailua. Koonnut: Hyppönen, 2015. Saatavissa:

<http://www.davidkrutpublishing.com/dkp/wp-content/uploads/2009/06/alvar-aalto.jpg>

<http://bemz.typepad.com/.a/6a00e5508eeadd8834015436125964970c-450wi>

https://www.rakennustietokauppa.fi/productresources/pic1_big/106103.jpg

http://assets.dwell.com/sites/default/files/styles/sq_c/public/2012/11/01/aalto-book-ten-selected-houses-square.jpg?itok=i_DVeGb9

<http://www.stoutbooks.com/stout/images/items/15985.jpg>

http://www.nova68.com/Merchant2/graphics/00000001/alvar_aalto.jpg

http://www.taschen.com/media/images/640/cover_kr_25_aalto_new_edition_1310091542_id_656115.jpg

<http://blog.2modern.com/wp-content/uploads/2011/03/alvar1.jpg>

http://www.srtajara.com/wp-content/uploads/2011/06/al-var_aalto_2_jpg_400x400_q851.png

<http://archrecord.construction.com/features/critique/books/2012/images/1202-Alvar-Aalto.jpg>

http://www3.jkl.fi/tiedotus/human_tech_city/pict/aalto_his_life_r7eOvJ.jpg

<http://www.danishteakclassics.com/wp-content/uploads/2010/09/Pelkonen-Alvar-Aalto.jpg>

Kuva 12. Ensimmäisiä kansiluonnoksia. Hyppönen, 2015.

Kuva 13. Kannen jatkokehitys. Hyppönen, 2015.

Kuva 14. Lopullinen kansi. Hyppönen, 2015.

VÄRIEHDOTELMIA

Kuva 1 Puhtaat värit

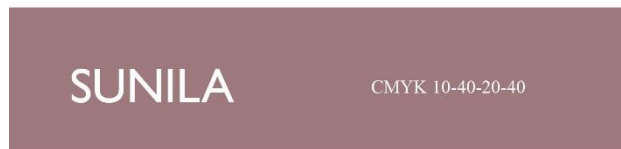
Kuva 2 Vihreän sävyt

Kuva 3 Leikkisät värit

Kuva 4 Tummat sinivihreät sävyt

Kuva 5 Murretut värit

Publisher: Tampere University of Applied Sciences
Copyright © 2014 Heli Clark
Graphic design: Heli Hyppönen
Paper: Stora Enso MultiBark Silk, 170 g/m²
Printing press: Tammerprint Oy 2014
ISBN: 978-952-086-918-9
ISSN: 1238-9086

*Sunlight filters through the upper part, windows of 15-story
and the vertical wooden slats break up the shadows*

CONTENTS

FOREWORD	7
PREFACE AND ACKNOWLEDGMENTS	9
INKEROINEN	
TEHTAANNAKSI SCHOOL	12
MÄNTYLÄ CHIEF ENGINEER'S HOUSE	38
MÄNTYRINNE ENGINEER'S HOUSE	54
RANTILAINA FOREMAN'S HOUSE	64
SUMMA	
BERNERINKUJA	76
SUNILA	
SUNILA HILL	90
APTOVA HILL DIRECTOR'S HOUSE	104
KANTOLA	128
JURVELA	138
KUUSILA	164

KIRJAN SISÄLLYSLUETTELOAUKEAMA

Liite 2

INKEROINEN

Tehtaanmäki School
Mäntylä Chief Engineer's House
Mäntyrinne Engineer's House
Rantalinja Foreman's House

Liite 3/1

MALLISIVUJA
Osion otsikkoaukeama

TEHTAANMÄKI SCHOOL

Tehtaanmäki School was built in 1938 and today accommodates approximately 90 pupils. Similar to other Aalto structures, the building is built onto sloping ground but seems to blend seamlessly into it. The spacious entrance hall dominates the building when one enters and allows for a generous amount of light to illuminate the interior. A gallery overlooking the hall runs the length of the second floor and connects the main staircase with the teachers' room via a staircase behind the offices at the other end.

Pupils of Class 5 were asked some questions about Alvar Aalto and their school. When asked what their favourite part of the building was Nea Alttiainen, Emma Forsman, Elsa Järvinen, Vera Toyola and Aarno Ventoila all agreed that it was definitely their own classroom. The colourful, peaceful and warm environment of their classroom can hardly be denied. On the subject of Alvar Aalto himself, they were less sure, although Aarno Kuusi he was an architect, and Elsa Kiewi he was a designer and associated

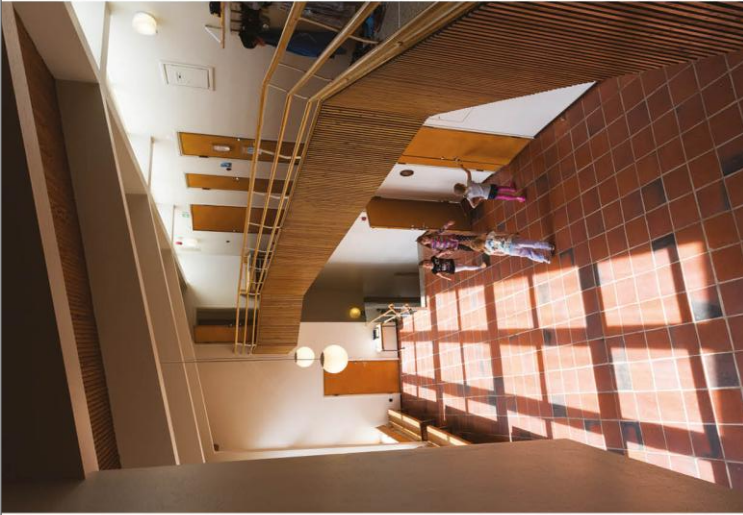
with their school. As to what it was like to study in a school designed by Aalto, both Vera and Emma thought that it was "very nice" and that it is in fact a great building. Nea explained that their school is very different to other schools. I think this is something we can all agree on and should be remembered. It is clear that the pupils of Tehtaanmäki School are very happy and proud of their school and the wonderful environment created there.

This has been the first year as Headmaster for Harri Luiskari, who himself studied at an Aalto design building, the University of Jyväskylä from 1988-1992. Harri feels very familiar with the architecture of the school and likes the solutions and materials Aalto used. Harri also feels that "the school has a great value of its own". Although Harri is very fond of the whole building, his favourite part of Tehtaanmäki School is his own office, he explains that there, he finds the peace and privacy that he needs in his work.

The mixture of wood and concrete is typical of Aalto, as is the curvature of the wall.

Liite 3/4

MALLISIVUJA Valokuva-aukeama

Wooden additions to concrete buildings soften their appearance.

Pupils of Tehnomäki School, spring, 2014

Class projects can always be completed outdoors in the warmth of the spring.

Liite 3/5

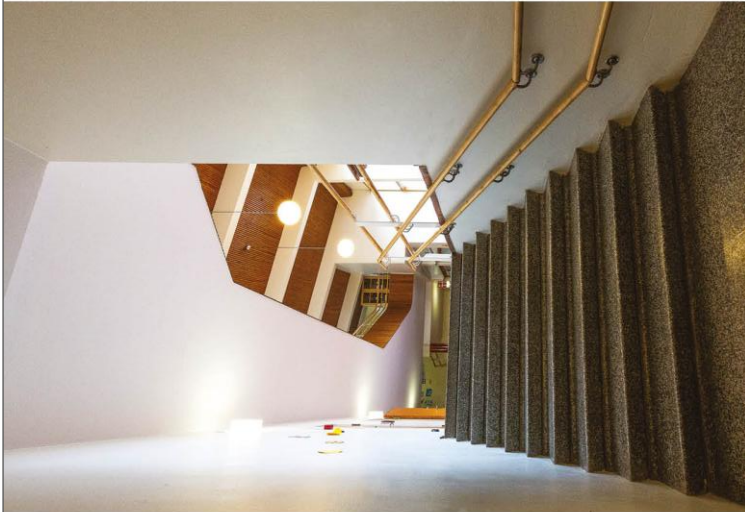
MALLISIVUJA Valokuva-aukeama

MALLISIVUJA
Valokuva-aukeama

The large roof light brings much needed light into the bottom stairwell.

View from the lower stairwell

Liite 3/7

MALLISIVUJA
Valokuva-aukeama